

Ա Ղ Յ Ո Ւ Ս Ա Կ Ն Ն Ր Ի Ց Ո Ւ Ց Ա Կ

Աղյուսակ I. Դվինի միջնաբերդի ընդհանուր տեսարանը հարավից: Առաջին պլանում պարիսպների տակ՝ խրամաուր. աջից՝ երկթոփք կամրջի մնացորդները կենտրոնական խնկով:

Աղյուսակ II. Դվինի միջնաբերդի ընդհանուր տեսարանը. 1965:

Աղյուսակ III. Դվինի միջնաբերդի զազաթում բացված հում աղյուսե մեծ շենքի ավերակները: VIII—IX դդ.:

Աղյուսակ IV. 1. Դվինի միջնաբերդի ընդհանուր տեսարանը հյուսիս-արևելքից:
2. Դվինի կենտրոնական թաղամասի մոնումենտալ շենքերի վերակազմություն: Նկ. Ա. Պատրիկի:

Աղյուսակ V. Քաղաքի կենտրոնական թաղամասի ընդհանուր տեսարանը միջնաբերդի կողմից:
Աղյուսակ VI. 1. Վերակազմություն քաղաքի կենտրոնական թաղամասի շենքերի:
2. Բնավոր խաչ՝ գտնված Դվինի կենտրոնական թաղամասում: VI—VII դդ.:

Աղյուսակ VII. Կաթողիկե եկեղեցու հատակածները իրենց կրած փոփոխություններով:

1. Նախնական հատակաձև. IV—V դդ.:

2. Հատակաձևը արտաքին սյունասրահը շինելուց հետո, V դարի 50-ական թվականներ:

3. Եկեղեցու հատակաձևը VII դարի վերակառուցումից հետո:

4. Կաթողիկե եկեղեցու հատակաձևի կրած փոփոխությունները վերջին վերակառուցման ժամանակ:

Աղյուսակ VIII. 1. Վերակազմություն կաթողիկոսական պալատի հատակաձևի:

2. Վերակազմություն միանալ բաղնիքի եկեղեցու հատակաձևի:

Աղյուսակ IX. Քաղաքի կենտրոնական թաղամասում 1964—1966 թթ. բացված շինության արևելյան և հարավային հատվածը բնակելի սյունաղարդ մասով և տնտեսական կառույցներով: Հատակադիմը և կտրվածքը: Չափադրությունը նարտ. Գր. Քոչոյանի:

Աղյուսակ X. 1. Կաթողիկոսական պալատի արձավենաղարդ խոյակ: V դարի 2-րդ կես:

2. Խաղողի այգեկութի բարձրաքանդակ, գտնված Վերին Արտաշատ դյուղի զբեղմանոցում: V—VI դդ.:

Աղյուսակ XI. Դվինի կենտրոնական թաղամասը միջնաբերդի հետ կապող մուտքի մոտով անցնող ջրատար խողովակների ճյուղերը: V դարի վերջ:

Աղյուսակ XII. Կենտրոնական թաղամասի ջրատար սիստեմի մի ճյուղը: V դարի վերջ:

Աղյուսակ XIII. Կաթողիկե եկեղեցու կղմինդրներ և ջրատար սիստեմի խողովակներ: V—VII դդ.:

Աղյուսակ XIV. 1. Հատակ կավե սալիկներով, Թումանյան դյուղ, երկ. 42 սմ, լայն. 33 սմ, հաստ. 4 սմ, VI—VII դդ.:

2. Սրբապատկեր՝ ծածկի կղմինդրի վրա, Դվին, 2-րդ տեղամաս, 1617/259—38 թ. VII դար:

3. Կիսաբուրդ կղմինդրների օրինակներ ճակտոններով, Դվին, 2-րդ տեղամաս, կաթողիկե եկեղեցի, VII դար:

4. Հարթ կղմինդրների բեկորներ, կարմիր ներկով արված դարզանախշերով: Դվին, 2-րդ տեղամաս: VII դար:

Աղյուսակ XV. 1. Աշտարակ, Կարմրավոր եկեղեցի, սահմանված կղմինդրե ծածկով: VII դար:

2. Քանդակված տարրեր տիպի սափորների երկու՝ Պողոսի եկեղեցու հյուսիսային պատի չիլի վրա: VI դար:

Աղյուսակ XVI. 1. Նրկաթե մանղաղի բեկոր, Դվին, միջնաբերդ, Ե—1, 2, 2 մ, 2196/8—61 թ. VI—VIII դդ.:

2. Կիսաբուրդ կղմինդրի ճակտոն մարդու պատկերով: Դվին, 2-րդ տեղամաս, 13Ը, 1,5 մ, 1847/129—47 թ. VII դար:

3. Նրկաթե դաբատ, Դվին, Միջնաբերդ, 0 կետից արձվել, հնոցներ, 2237/72—62 թ. VI—VII դդ.:

4. Բրոնզե բանալի, Դվին, 2-րդ տեղամաս, կաթողիկե եկեղեցու արևմտյան մուտքի մոտ, 1794/52—46 թ., երկար. 29 սմ, VII դար:

5. Ինքն զութանի խոփ երկաթից, Դվին, պառանգակուն: VII—IX դդ.:

Գրականություն. Կ. Լաֆաղուրյան, Դվին քաղաքը և նրա պահումները, Նրեան, 1952: А. А. Калантарян, Материальная культура Двина V—VIII вв., автореферат диссертации, Ереван, 1966.

Աղյուսակ XVII. 1. Նրկաթե դանակ, Դվին, միջնաբերդ, 31 բլիթ, 4,0 մ, 1980/79—54 թ., երկար. 17 սմ: V—VII դդ.:

2. Նույն տիպի՝ առանց պողկեղի Դվին, միջնաբերդ 0 կետից արևելք, հնոցներ, 2237/2—62 թ., երկար. 14,5 սմ, V—VII դդ.:

3. Նույն տիպի՝ ծայրը կոտրված: Դվին, միջնաբերդ:

- նույն տեղից, 2237/3—62 թ., երկար. 13 սմ: V—VII դդ.:
 4. Նույն տիպի՝ առանց պոչուկի, Դվին, միջնաբերդ, 2b, 1,2 մ, 2237/6—62 թ., երկար. 13,5 սմ: V—VII դդ.:
 5. Դանակ, փոքր, լեղվակը մտցված է բրոնզե խողովակաձև կոթառի մեջ, Դվին, միջնաբերդ, 38 բլրի, հոր, 2046/114—56 թ., երկար. 9 սմ: V—VII դդ.:
 6. Դանակ կեն չեղրով, Դվին, միջնաբերդ, b—13/14, 70 սմ, 2158/143—60 թ., երկար. 18 սմ: V—VIII դդ.:
 7. Դանակ կեն չեղրով, Դվին, միջնաբերդ, 21 բլրի, հոր, 1907/171—50 թ., երկար. 19 սմ: VII—IX դդ.:
 8. Երկաթե դանակի բեկոր, Դվին, 2-րդ տեղամաս, 10 բառ., 80 սմ, 1617/129—38 թ., երկար. 7,5 սմ: VII—VIII դդ.:
 9. Երկաթե դանակ, Դվին, միջնաբերդ, d—1, 1,0 մ, 2237/91—62 թ., երկար. 15,5 սմ: V—VII դդ.:
 10. Նույն տիպի՝ Դվին, միջնաբերդ, b—1, 2,2 մ, 2196/57—61 թ., երկար. 18 սմ: V—VII դդ.:
 Գրականություն. А. А. Калантарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.
 Զուգահեռներ. А. М. Беленицкий, Общие результаты раскопок городища древнего Пенджикента (1951—1953), МИА, № 66, 1958; Б. Я. Ставиский, Раскопки квартала жилищ знати юго-восточной части Пенджикентского городища (объект VI), 1951—1959 гг., МИА, № 124; Е. М. Зеймаль, Раскопки объекта XIV на Пенджикентском городище (1956—1957 гг.), МИА, № 124; Р. М. Ваидов, Мингечаур в III—VIII вв. (на азерб. яз.), Баку, 1961.
 Սղյուսակ XVIII. 1. Պղնձե մատանի, Դվին, 2-րդ տեղամաս, e—6, 4,2 մ, 1848/80—47 թ.: V—VII դդ.:
 2. Նույն տիպի, Դվին, 2-րդ տեղամաս, b—6, 1,2 մ, 1848/27—47 թ.: V—VII դդ.:
 3. Պղնձե ականջոց, Դվին, 2-րդ տեղամաս, 1543/652—37 թ.: V—VII դդ.:
 4. Նույն տիպի՝ Նույն տեղից, 1543/616—37 թ.: V—VII դդ.:
 5. Պղնձե սկավառակներ միացված չղթայով, Դվին, 2-րդ տեղամաս, g—6, 1,4 մ, 1848/59—47 թ.: V—VII դդ.:
 6. Պղնձե ականջոց, Դվին, 2-րդ տեղամաս, b—12, 1,55 մ, 1905/5—48 թ.: V—VII դդ.:
 7. Արծաթե ականջոց, Դվին, 2-րդ տեղամաս, 9b, 0,7 մ, 1848/81—47 թ.: VI—VII դդ.:
 8. Պղնձե կախիկ, Դվին, 2-րդ տեղամաս, կաթողիկեի միջից, 1,5 մ, 1913/167—51 թ.: V—VI դդ.:
 9. Պղնձե ճարմանդների մասեր, Դվին, միջնաբերդ, բակ, 2,0 մ, 2047/23, 74, 75, 76—57 թ.: VIII դար:
 10. Վարսակալ դարձրած լեռնաքարե լեռնաքարե լեռնաքարե, Դվին, միջնաբերդ, 24 բլրի, 2,8 մ, 1917/3—52 թ., երկար. 14,7 սմ: V—VII դդ.:
 11. Նույն տիպի՝ թռչնակերպ դվին, միջնաբերդ, բակ, 0,7 մ, 2047/77—57 թ.: V—VII դդ.:
 Գրականություն. Կ. Ղաֆադարյան, Դվին քաղաքը...

А. А. Калантарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.

Զուգահեռներ. В. М. Ваидов, Мингечаур в III—VIII.; О. М. Dallon, Byzantine art and archaeology, Oxford, 1911; Նույնի, East Christian art, A survey of the Monuments, Oxford, 1925.

- Սղյուսակ XIX. 1. Երկաթե պոչուկավոր եռաթև նետասլաք, Դվին, միջնաբերդ, c—8, 2,0 մ, 2048/314—58 թ., երկար. 4,5 սմ: V—VII դդ.:
 2. Նույն տիպի, Դվին, միջնաբերդ, բակ, 2,0 մ, 2048/103—58 թ., երկար. 4,5 սմ: V—VII դդ.:
 3. Նույն տիպի, Դվին, միջնաբերդ, բակ, 2,0 մ, 2047/49—57 թ., երկար. 4,8 սմ: V—VII դդ.:
 4. Նույն տիպի, Դվին, 2-րդ տեղամաս, 12 բառ., 2,0 մ, 1617/16—38 թ., երկար. 6 սմ: V—VII դդ.:
 5. Նույն տիպի՝ լայն թևերով, Դվին, միջնաբերդ, 0 կետից արևելք, հեղեղից, 2237/8—62 թ., երկար. 6,8 սմ: V—VII դդ.:
 6. Նույն տիպի՝ երկար պոչուկով, Դվին, 2-րդ տեղամաս, 18m, 1,5 մ, 1617/304—38 թ., երկար. 8,5 սմ: V—VII դդ.:
 7. Երկաթե պոչուկավոր նետասլաք չեղանկյուն հատվածքով, Դվին, միջնաբերդ, a—6, 1,5 մ, 1913/155—51 թ., երկար. 5,8 սմ: V—VII դդ.:
 8. Նույն տիպի, պոչուկը կոտրված է, Դվին, միջնաբերդ, բակ, 2,0 մ, 2047/48—57 թ., երկար. 4,5 սմ: V—VII դդ.:
 9. Նույն տիպի, Դվին, միջնաբերդ, բակ, 1,3 մ, 2048/3—58 թ., երկար. 6 սմ: V—VII դդ.:
 10. Նույն տիպի, Դվին, միջնաբերդ, 2b, 1,5 մ, 2237/57—62 թ., երկար. 5,8 սմ: V—VII դդ.:
 11. Երկաթե պոչուկավոր նետասլաք երկար պոչուկով և կոտր խնձորակով, Դվին, 2-րդ տեղամաս, a—5a, 1794/84—46 թ., երկար. 9,3 սմ: V—IX դդ.:
 12. Նետասլաք ուղղանկյուն հատվածքով, Դվին, միջնաբերդ, մեջյան, 4,0 մ, 2237/71—62 թ., երկար. 9,5 սմ: V—VII դդ.:
 13. Ծանկավոր նետասլաք, Դվին, միջնաբերդ, Բ. սենյակ, 80 սմ, 1905/93—48 թ.: V—VII դդ.:
 Գրականություն. Կ. Ղաֆադարյան, Դվին քաղաքը...
 Վ. Աբրահամյան, Արհեստները Հայաստանում IV—XVIII դդ., Երևան, 1956, նույնի, Միջնադարյան Հայաստանի դեքի տեսակները, ՀՊՊԲ Ձեռնարկներ, Կ. II, 1949, Բ. Առաքելյան, Քաղաքները և արհեստները Հայաստանում IX—XIII դդ., Կ. I, 1958, Ա. Ա. Փալեթարյան, Զենքերը V—VIII դդ., ՊՐԶ, 1965, № 4(31), А. А. Калантарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.

Զուգահեռներ. Л. А. Чилашвили, Городище Урбнис (на гр. яз.), Тбилиси, 1964; его же, Некоторые моменты археологического исследования Урбнис, Вестник Гос. музея Грузии, том XXIV-B, Тбилиси, 1963; Р. М. Ваидов, Мингечаур в III—VIII вв.; А. М. Беленицкий, Раскопки здания № 1 на шахрестане Пенджикента (1947), МИА, № 15, 1950; его же, Общие результаты...; А. И.

Тереножкин, Археологическая разведка на городище Афраснаб в 1945 г.; КСИИМК, вып. XVII, 1947; Б. А. Литвинский, Среднеазийские железные наконечники стрел, СА, 1965, № 2; Е. В. Зеймал, Раскопки объекта XIV...; R. Ghirshman, Bégram, Recherches archéologiques et historiques sur les Kouchans, MDAFA, II, Calre, 1946.

Աղյուսակ XX. 1. Երկաթե նիզակի ռեկոր սնամեջ կոթառով: Դվին, Միջնաբերդ, —a—13 հոր, № 1, 2048/378—58 թ., պահպանված մասի երկար. 10,4 սմ, V—VIII դդ.:

2. Երկաթե նիզակ: Դվին, Միջնաբերդ, —h—9/10, հոր, 2158/197—60 թ., երկար. 19,4 սմ, V—VIII դդ.:

3. Երկաթե նիզակ, բուրդատեղ: Դվին, 2-րդ տեղամաս, 23 քառ., 1,2 մ, 1617/65—38 թ., երկար. 14 սմ, VI—VII դդ.:

4. Երկաթե նիզակի ռեկոր: Դվին, Միջնաբերդ, 31 քիչ, 2,4 մ, 1980/80—54 թ., երկար. 15 սմ, V—VIII դդ.:

Գրականություն. Կ. Ղաֆադարյան, Դվին քաղաքը..., Բ. Ա. Մախչյան, Քաղաքները և արհեստները..., Ա. Քալանթարյան, Ձեռքբերք V—VIII դդ., Կույնի, Материальная культура Двина V—VIII вв.

Աղյուսակ XXI. 1. Երկաթե թերթիկավոր զրահի բեկորներ: Դվին, Միջնաբերդ, —c—15, հոր № 2, 2121/235—59 թ., թերթիկի երկար. 8 սմ, լայն. 3,5—4 սմ, VIII—IX դդ.:

2. Ձրահի բեկորներ: Դվին, Միջնաբերդ, 31, հոր, 2237/21—62 թ., երկար. 5,5 սմ, լայն. 1,5 սմ, VII—VIII դդ.:

3. Ձրահի բեկորներ: Դվին, 2-րդ տեղամաս, 1543/471—37 թ., երկար. 7,5, լայն. 1,5 սմ, VI—VII դդ.:

Գրականություն. Ա. Ա. Քալանթարյան, Պաշտպանական սպառազինությունը վաղ միջնադարյան Հայաստանում, «Տեղեկագիր» ՀՄՄՀ ԳԱ, հաս. գիտ., 1965, № 10, Կույնի, Материальная культура Двина V—VIII вв

Ձագաճեղներ. А. М. Беленицкий, Раскопки здания № I...

Աղյուսակ XXII. Արծաթե զարդեր, ոսկերչի հալոց և գզալիկներ: Դվին, կենտրոնական թաղամաս: VI—VII դդ.:

Տե՛ս աղյուսակ XXIV, № 2:

Աղյուսակ XXIII. Սասանյան արծաթե իրերի գանձ, գտնված Նոր Բայազետում (Կամո): Ուշ սասանյան շրջանի:

Գրականություն. Я. И. Смирнов, Восточное серебро, СПб, 1909; К. В. Тревер, К вопросу о так называемых сасанидских памятниках, СА, XVI; А. Я. Борисов и В. Г. Луконин, Сасанидские геммы, Л., 1963; С. А. Есаян, О чаше из Нор-Баязетского клада, ИАН Арм. ССР, общ. науки, 1964, № 9; Joseph Orbelli, Sasanian and early islamic metalwork SPA, vol. IV; R. Gobl, Die Münzen der Sasaniden, S. Gravenhage, 1962:

Աղյուսակ XXIV. 1. Գողիաթի քանդակը դրահահողուստով, Ախթամար, X դար:

2. Արծաթե զարդերի դանձ, Դվին, 2-րդ տեղամաս: VII դար: Տե՛ս աղյուսակ XXI:

3—5. Մարդկանց քանդակներ շինարարական և գյուղատնտեսական տարբեր գործիքներ ձեռքերին, Ձվարթնոց, VII դար:

6. Ոսկե խաչ, Դվին, VII դար:

7. Երկաթե ուրաղ, Գառնի, 1956 թ., VII—VIII դդ.:

Աղյուսակ XXV. 1. Կարաս, կարմրավուն, լավ թրծված կավից: Հատակը ելուստած է, իր վրա կրում է եղենածակ զարդ, Դվին, 2-րդ տեղամաս, բարձր. 12 մ, բերանի տրամ. 52 սմ, V—VII դդ.:

Նման կարասների երկու օրինակ պահպանվում է Դվինի հնագիտական բազայում: Մեկը գտնվել է 2-րդ տեղամասում, մյուսը՝ 1-ին տեղամասում, 1963 թ.:

Կարասները ավելի արխաիկ են, կրում են շեղ փորագիր զարդագոտի:

2. Կարաս, կարմրավուն, հարթ հատակով և ուղիղ կարված բերանով: Արմավիր, բարձր. 1,3 մ, հատակի տրամ. 23 սմ, բերանի բացվածքը 48 սմ: IV—V դդ.:

3. Կարաս, կարմրավուն կավից, հարթ հատակով: Ձվարթնոց, բարձր. 1,10 մ, բերանի տրամ. 37 սմ, հատակի տրամ. 25 սմ, VII դար: Տե՛ս աղյուսակ XXXVI, 1:

4. Կարաս, դեղնավուն կավից, 4 կանթանի, ունի 4 կեղծ կանթ: Դվին, Միջնաբերդ, բարձր. 72 սմ, հատակի տրամ. 21 սմ, բերանի տրամ. 36 սմ: VII—IX դդ.:

5. Կարաս, դեղնավուն կավից, թերի, ունի վերադիր ալիքածակ զարդեր: Դվին, 2-րդ տեղամաս, պահպանված մասի բարձր. 1,1 մ, հատակի տրամ. 20 սմ, VII դար:

6—7. Կարաս դեղնավուն կավից, ուռուցիկ, ոլոր զարդերով, 2 հատ: Դվին, Միջնաբերդ, № 6-ի բարձր. 74 սմ, հատակի տրամ. 16 սմ, բերանի տրամ. 29 սմ, № 7-ի բարձր. 65 սմ, հատակի տրամ. 19 սմ, բերանի տրամ. 29 սմ: VII դար:

8. Կարաս, դեղնավուն կավից, երկկանթանի: Դվին, Միջնաբերդ, բարձր. 57 սմ, հատակի տրամ. 18 սմ, բերանի տրամ. 27 սմ: VII—IX դդ.:

9. Կարաս դեղնավուն կավից, 4 կանթանի: Դվին, Միջնաբերդ բարձր. 65 սմ, հատակի տրամ. 18 սմ, բերանի տրամ. 29 սմ: VII—IX դդ.:

10. Կուժ, ձևավոր շուրթով, կարմիր փայլեցրած գոտիով: Դվին, Միջնաբերդ, 30 քիչ, 1,5 մ, 1917/127—52 թ., բարձր. 31 սմ, հատակի տրամ. 12 սմ, բերանի տրամ. 12 սմ, VII—VIII դդ.:

Տե՛ս աղյուսակ XXXVI, 2:

Գրականություն. Կ. Ղաֆադարյան, Դվին քաղաքը...,

А. А. Калантарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.

Ձագաճեղներ. Б. Н. Аракелян, Гарни, I, 1952; Գ. Տիրացյան, Հացավան ամրոցի 1962 թ. պեղումները, «Տեղեկագիր» ՀՄՄՀ ԳԱ, հաս. գիտ., 1963, № 12, Գ. И. Юне, О гончарных обжигательных печах из

Мингечаура. МКА II, 1951; И. Б. Бектошвич, Керамика верхнего слоя Пенджикента (VII—VIII вв.), МИА, № 124

- Աղյուսակ XXVI. 1. Կճուճ, ուռուցիկ իրանով, ականջավոր կանթերով: Դվին, 2-րդ տեղամաս, Ը—19, 1, 85 մ, 2305/82—64 թ., բարձր 22,5 սմ, հատակի տրամ. 12,5 սմ, բերանի տրամ. 20 սմ: VIII—IX դդ.:
2. Նույն տիպի, նույն տեղից, 2305/83—64 թ., բարձր. 20 սմ, հատակի տրամ. 12 սմ, բերանի տրամ. 17 սմ: VIII—IX դդ.:
3. Կճուճ, ուռուցիկ իրանով, կլոր կանթերով: Դվին, 6-րդ տեղամաս, 4ի, 1,55 մ, 1917/59—52 թ., բարձր. 17 սմ, հատակի տրամ. 11,5 սմ, բերանի տրամ. 20 սմ: VIII—IX դդ.:
4. Կճուճ, ուռուցիկ իրանով, ալիքաձև և ելուստավոր կանթերով: Դվին, 2-րդ տեղամաս, 18, 5,0 մ, 1847/93—47 թ., բարձր. 18 սմ, հատակի տրամ. 13,5 սմ, բերանի տրամ. 17 սմ: VII—VIII դդ.:
5. Կաթնաման ղեղնավուն կավից, խողովակաձև ծորակով: Դվին, միջնաբերդ, բակ, 2,4 մ, 2047/27—57 թ., բարձր. 19 սմ, հատակի տրամ. 15 սմ, բերանի տրամ. 26 սմ: VII—VIII դդ.:
6. Կաթնաման, կարմիր փայլեցրած, մի կողմում ծորակ: Դվին, միջնաբերդ, —ի—12, 2,0 մ, 2121/59—59 թ., բարձր. 7,5 սմ, հատակի տրամ. 5 սմ, բերանի բացվածքը՝ 13 սմ: VII—VIII դդ.:
7. Տաշտի բեկոր, կարմիր փայլեցրած և հարուստ դարձմոտիվներով: Գառնի, 1-ին տեղամաս, 20ա, 0,6 մ, 1964/277—50 թ., 10×11,5: V—VII դդ.:
8. Նույն տիպի, Գառնի, 1-ին տեղամաս, 16մ, 2,5 մ, 1964/320—50 թ., 10,5×13: V—VII դդ.:
9. Կաթնաման, քիչ բարձր ծորակով: Դվին, միջնաբերդ, 4с, 1794/289—46 թ., բարձր. 12 սմ, հատակի տրամ. 13 սմ, բերանի բացվածքը՝ 28 սմ: VI—VIII դդ.: Տե՛ս աղյուսակ XXXVI, 5:
10. Կաթնաման ելուստաձև կանթով և ծորակով: Դվին, 2-րդ տեղամաս, —4մ, 1,05 մ, 1907/82—50 թ., բարձր. 11 սմ, հատակի տրամ. 9 սմ, բերանի տրամ. 24 սմ: VII—VIII դդ.:
11. Կաթնաման, ծորակով և կլոր հատակով: Դվին, միջնաբերդ, 9с, հոր, 1794/399—46 թ., բարձր. 10,5 սմ, բերանի տրամ. 15 սմ: VII—VIII դդ.: Տե՛ս աղ. XXXVI, 6:

Գրականություն. Կ. Ղաֆադարյան, Դվին քաղաքը...

А. А. Калактарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.

Հուշանշաններ. И. Гзелишвили и О. Ткешелашвили, Памятники материальной культуры г. Тбилиси (на гр. яз.), Тбилиси, 1961; Л. А. Чилашвили, Городище Урбниси; Р. Б. Геюшев, Отдельные этапы развития гончарных изделий в Кабале в I—X вв. (на азерб. яз.), ДАН Аз. ССР, 1963, XIX; № 12.

Աղյուսակ XXVII. Կավե թասերի բեկորների կաթողիկեի և միտնավ բազիլիկի եկեղեցու հիմքերի տակից: V—VI դդ.:

- Աղյուսակ XXVIII. 1. Պենակ, կարմրաներկ, փորագիր զարդազուտիով և օղակաձև նստուկով: Գառնի, 3-րդ տեղամաս, 8б, 1,3 մ, 2099/76—57 թ., բարձր. 9,5 սմ, հատակի տրամ. 6,4 սմ, բերանի տրամ. 17 սմ: V—VII դդ.:
2. Նույն տիպի առանց զարդազուտիի: Գառնի, 1-ին տեղամաս, 17а, 1,6 մ, 2099/9—57 թ., բարձր. 8 սմ, հատակի տրամ. 5,5 սմ, բերանի տրամ. 17 սմ: V—VII դդ.:
3. Նույն տիպի, զարդանախշովից զուրկ, մրապատ: Գառնի, 3-րդ տեղամաս, 10г, 40 սմ, 2144/16—59 թ., բարձր. 6 սմ, հատակի տրամ. 5,4 սմ, բերանի տրամ. 12 սմ: V—VII դդ.:
4. Պենակ, կարմիր փայլեցրած, ներքին մակերեսը փայլի միջոցով արված դծեր են: Դվին, միջնաբերդ, —ի—17, 1,2 մ, 2305/62—64 թ., բարձր. 12 սմ, հատակի տրամ. 26,7 սմ: V—VII դդ.:
5. Պենակ, կարմրավուն կավից, հարթ հատակով: Գառնի, 3-րդ տեղամաս, տաճարի մոտ, 20 սմ, 1966/147—52 թ., բարձր. 4,5 սմ, հատակի տրամ. 5,5 սմ, բերանի տրամ. 11 սմ: V—VII դդ.:
6. Խորը պենակ, ղեղնավուն կավից, հաստապատ: Դվին, միջնաբերդ, —е— 13/14, 1,7 մ, 2158/213—60 թ., բարձր. 6 սմ, հատակի տրամ. 7 սմ, բերանի տրամ. 30 սմ: VII—VIII դդ.:
7. Նույն տիպի օղակաձև նստուկով: Դվին, միջնաբերդ, 14 փոս, հոր, 1907/77—50 թ., բարձր. 10 սմ, հատակի տրամ. 11 սմ, բերանի տրամ. 23 սմ: VII—VIII դդ.:
8. Նույն տիպի հատակը տափակ: Դվին, 2-րդ տեղամաս, е—19, 2,0 մ, 2305/64—64 թ., բարձր. 10 սմ, հատակի տրամ. 10 սմ, բերանի տրամ. 26 սմ: VII—VIII դդ.:
9. Պենակ, ղեղնավուն դույնի օղակաձև նստուկով: Դվին, 6-րդ տեղամաս, 1к, 2,5 մ, 1917/171—52 թ., բարձր. 12 սմ, հատակի տրամ. 9 սմ, բերանի տրամ. 20 սմ: VII—VIII դդ.:

Գրականություն. А. А. Калактарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.

- Աղյուսակ XXIX. 1. Փոքրագիր կճուճ, վզի տակով անցնում է ուռուցիկ դոստի: Դվին, միջնաբերդ, 2б, 2,0 մ, 2243/253—62 թ., բարձր. 11,8 սմ, հատակի տրամ. 6,5 սմ, բերանի տրամ. 6,5 սմ: V—VII դդ.: Տե՛ս աղ. XXXVII, 4:
3. Փոքրագիր կճուճ՝ կարմրավուն կավից, փորագիր զարդերով: Դվին, 2-րդ տեղամաս, 8и, 2,6 մ, 1617/96—38 թ., բարձր. 13 սմ, հատակի տրամ. 8 սմ, բերանի տրամ. 9 սմ: V—VII դդ.: Տե՛ս աղ. XXXVII, 8:
3. Փոքրագիր կճուճ, ձեռքով պատրաստած, մրապատ: Դվին, միջնաբերդ, 1с, 1,0 մ, 2243/225—62 թ., բարձր. 8,4 սմ, հատակի տրամ. 5 սմ, բերանի տրամ. 6,6 սմ: V—VII դդ.: Տե՛ս աղ. XXXVII, 3:
4. Սափոր ղեղնավուն կավից, անկանթ, ուռուցիկ իրանով: Դվին, միջնաբերդ, բակ, 2,4 մ, 2047/29—57 թ.,

- բարձր. 29 ոմ, հատակի տրամ. 9,5 ոմ, վզիկի բարձր. 12 ոմ, բերանի տրամ. 4 ոմ, VII—VIII դդ.:
5. Փոքրադիր կնուճ, մրապատ, թևրի, Դվին, միջնաբերդ, 4ա, 1,0 մ, 2243/235—62 թ., բարձր. 7 ոմ, հատակի տրամ. 5 ոմ, տրամ. 9 ոմ, V—VII դդ.։ Տե՛ս աղ. XXXVII, 5:
6. Մեկ կանթանի սափոր ղեղնավուն կավից, Դվին, միջնաբերդ, 1с, հոր, 2243/162—62 թ., բարձր. 26 ոմ, հատակի տրամ. 8 ոմ, բերանի տրամ. 5 ոմ, վզի բարձր. 12 ոմ: VI դար:
7. Մեկ կանթանի սափոր ղեղնավուն կավից, փայլեցրած, Դվին, 2-րդ տեղամաս, Կ—5, 1,5 մ, 1905/57—48 թ., բարձր. 26 ոմ, հատակի տրամ. 11, 5 ոմ: VI դար:

Գրականություն. А. А. Калантарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.

Քուլտանեներ. Л. А. Чилиншица, Городище Урбинси: Р. М. Баюдов, Мингечаур в III—VIII вв.

- Աղյուսակ XXX. 1. Խոլածե բերանով սափորի բեկոր վզի պահպանված մասով, Դվին, 2-րդ տեղամաս, 1543/582—37 թ., բարձր. 14 ոմ: VIII—IX դդ.:
2. Նույն տիպի, քիչ ավելի ոճավորված, Դվին, 2-րդ տեղամաս, 20 քառ., նկուղ, 1617/48—38 թ., բարձր. 14 ոմ: VIII—IX դդ.:
3. Սրվակ, ղեղնավուն կավից, պատրաստված է ձեռքով, իր մեջ պարունակել է սնդիկի մնացորդներ, Դվին, միջնաբերդ, 2—с, 4,0 մ, 2197/344—61 թ., բարձր. 7 ոմ, V—VI դդ.:
4. Բաժակ, կարմրավուն կավից, Դվին, 2-րդ տեղամաս,—7j, նկուղ, 1905/67—48 թ., բարձր. 6 ոմ, բերանի տրամ. 9,5 ոմ: VI դար: Տե՛ս աղ. XXXVII, 6:
5. Գավ, երեքնուկաձև բերանով, թևրի, Դվին, միջնաբերդ, բակ, 2,4 մ, 2047/28—57 թ., բարձր. 27 ոմ, հատակի տրամ. 11 ոմ: VII—VIII դդ.:
6. Սափոր, երեքնուկաձև բերանով, թևրի, Գառնի 3-րդ տեղամաս, 10Г, 1,7 մ, 2234/27—61 թ., մոտավոր բարձր. 25 ոմ, հատակի տրամ. 9 ոմ: VII—VIII դդ.:
7. Կուլիկի քառաբաժին բերան, կարմիր փայլեցրած, Գառնի, 2-րդ տեղամաս, 16K, 1,8 մ, 2235/67—62 թ., բարձր. 9 ոմ: VI—VIII դդ.:
8. Կավե սափոր ղոռմորՖ բերանով, կարմիր փայլեցրած, Օշական, պատահական, 2093/15—56 թ., բարձր. 15 ոմ, հատակի տրամ. 6 ոմ: VIII—IX դդ.:
9. Գավաթ, Դվին, միջնաբերդ, 2—1, հոր, 2195/28—61 թ.: VIII—IX դդ.:
10. Նույն տիպի, Դվին, 2-րդ տեղամաս, բաղիլիկ եկեղեցի, 1,5 մ, 1617/71—38 թ., բարձր. 9 ոմ, հատակի տրամ. 6 ոմ, բերանի տրամ. 9 ոմ: V—VI դդ.:
11. Սափոր ղեղնավուն կավից, իրանի ստորին մասով անցնում է ներքևված դարդադոսի, Դվին, միջնաբերդ, 0 կետից ան, հնոցներ, 2243/181—62 թ., բարձր. 19 ոմ, հատակի տրամ. 6 ոմ, բերանի տրամ. 8 ոմ: VIII—IX դդ.:
12. Սափոր ղեղնավուն կավից, թևրի, Դվին, միջնաբերդ, 0 կետից ան, հնոցներ, 2243/186—62 թ., պահպան-

ված մասի բարձր. 14 ոմ, հատակի տրամ. 7,5 ոմ, VIII—IX դդ.:

Գրականություն. Կ. Վաֆադարյան..., А. А. Калантарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.

Քուլտանեներ. Р. М. Баюдов, Мингечаур в III—VIII вв.

- Աղյուսակ XXXI. 1. Խփի բռնակ, կարմիր ներկված, Դվին, միջնաբերդ, —с—8, 2,0 մ, 2048/218—58 թ., բարձր. 11 ոմ, VI—VII դդ.:
2. Դրոշմադարդ խփի բեկոր, դաճր պատկերում է տարբեր տիպի գործիքների, Դվին, միջնաբերդ, 3b, 1,0 մ, 2243/217—62 թ.: VII—IX դդ. (?) :
3. Դրոշմադարդ բեկոր, լուսանի դրոշմով, Դվին, միջնաբերդ, 2b, 1,5 մ, 2243/216—62 թ.: VII—IX դդ. (?) :
4. Խուփ, կենտրոնում կտր աղոսներով, Դվին, 2-րդ տեղամաս, 18с, 5,7 մ, 1847/58—47 թ.: Տրամ. 19 ոմ, VII—IX դդ.:
5. Նույն տիպի, Գտնվել է նույն վայրից, 1847/57—47 թ.: VIII—IX դդ.:
6. Դուրդ, կավե, սնամեղ, Դվին, համար չունի, բարձր. 18,5 ոմ, սկավառակի տրամ. 26 ոմ, սկավառակի հաստ. 5 ոմ: VIII—IX դդ.:
7. Դուրդ կավե, 2-րդ տեղամաս, եկեղեցու հյուսիս-արևմտյան կողմում, 1906/235—49 թ., սկավառակի տրամ. 23 ոմ, հաստ. 2,5 ոմ: VIII—IX դդ.:

Գրականություն. А. А. Калантарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.

- Աղյուսակ XXXII. 1. Նավակաձև ձիթաճրագ բյուզանդական տիպի, ուռուցիկ դարդերով, Դվին, միջնաբերդ, 3a, հոր, 2197/198—61 թ., երկար. 11 ոմ, լայն 6 ոմ, բարձր. 5 ոմ: VI—VIII դդ.:
2. Նույն տիպի ձիթաճրագի ստորին մասը, Դվին, միջնաբերդ, 15 փոս, 3,0 մ, 1907/84—50 թ., երկար. 9,5 ոմ, VI—VIII դդ.:
3. Նույն տիպի ձիթաճրագ, Դվին, միջնաբերդ, 3a, հոր, 2197/200—61 թ., երկար. 8,5 ոմ, լայն 4 ոմ, բարձր. 3,5 ոմ: VI—VIII դդ.:
4. Նույն տիպի, առանց պոչուկի, Դվին, միջնաբերդ, 14 փոս, 3,0 մ, 1907/21—50 թ., երկար. 8,3 ոմ, լայն. 5,5 ոմ, բարձր. 2,7 ոմ: VI—VIII դդ.:
5. Ձիթաճրագ, ուռուցիկ իրանով և երկար խողովակաձև քթիկով, թևրի, Դվին, 2-րդ տեղամաս, с—19, 2,0 մ, հոր, 2305/110—64 թ., բարձր. 9 ոմ, հատակի և բերանի տրամ. 4,5 ոմ: VIII—IX դդ.:
6. Նույն տիպի, Դվին, միջնաբերդ, 15 փոս, հոր, 1907/18—50 թ., բարձր. 4 ոմ, բերանի և հատակի տրամ. 4,5 ոմ, VIII—IX դդ.:
7. Թասաձև ձիթաճրագ, ծորակով, ձեռքով պատրաստած, Դվին, միջնաբերդ,—h—8, 2,2 մ, 2243/238—62 թ., բարձր. 2 ոմ, տրամ. 6,5 ոմ: V—VIII դդ.:
8. Ձիթաճրագ, թասաձև, կենտրոնից լավանված է միջնորմով, Դվին, միջնաբերդ, Կ—1, 2195/20—61 թ.: V—VIII դդ.։ Տե՛ս աղ. XXXVIII, 3:
9. Ձիթաճրագ, փոքրիկ քթիկով և պոչուկով, Դվին, 2-րդ տեղամաս, 20 քառ., նկուղ, 1617/42—38 թ.,

բարձր. 4,5 սմ, հատակի տրամ. 6,5 սմ, ընդունի տրամ. 13 սմ: VI—VII դդ.:

Գրականություն. А. А. Калантарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.

Զուգանեցեւ. И. Гзелишвили и О. Ткешелашвили, Памятники материальной культуры г. Тбилиси; Р. М. Баидов, Мингечаур в III—VIII вв.; Oskar Wulf Althristliche und Mittelalterliche Byzantinische und Italienische Bildwerke, Berlin, 1909; F. O. Waagé, Lamps, pottery, metal and glass ware, Antioch On—the Orontes, I, The excavations 1932, London, 1934; A. Lane, Medieval finds at Al-Mina in North Syria, „Archaeologia“, vol. LXXXVII, 1938; R. Ghirshman, Bégram.

Սղոյտակ XXXIII. 1—3. Տաշված կլոր բլթակներով հաստապատ անգույն ապակե թասերի բեկորներ: Դվին, միջնաբերդ, 0 կետից արևելք, հնոցներ, 2243/328—62 թ. Նույն տիպի ապակե հաճախ է հանդիպում Դվինի ստորին շերտերում, հատկապես կենտրոնական թաղամասում: V—VII դդ.:

4. Նույն տիպի թասի վերականգնված տեսքը:

5. Խոր բլթակներով հաստապատ անգույն ապակե թաս, թերի Դվին, միջնաբերդ, չրավազան, Գ հատված, 3,8 մ, 2305/115—64 թ.: V—VII դդ.:

6. Հաստ, անգույն ապակուց երկարավուն սրվակ, նշաձև տաշված բլթակներով, թերի Դվին, 2-րդ տեղամաս, 19 քառ., նկուղ, միևնույն իրի բեկորները հանդես են գալիս երկու համարի տակ, 1617/16—38 թ. և 1617/58—38 թ., պահպանված մասի բարձր. 10 սմ, տրամ. 2,4 սմ, ապակու հաստությունը՝ 3—5 մմ.: Այս տիպի ապակե անոթների բեկորներ հայտնի են Դվինի 1964—1966 թթ. ժողովածուներում: VII—VIII դդ.:

7. Քառակող, ոտքերով սրվակ, փորագրի զարդերով: Դվին, միջնաբերդ, 33 բլիշ, հոր, 1980/164—54 թ., բարձր. 5,2 սմ: VII—IX դդ.: Տե՛ս աղ. XXXIX, 2:

8. Նույն տիպի Դվին, միջնաբերդ, 21 փոս, հոր, 1913/24—51 թ.: VII—IX դդ.: Տե՛ս աղ. XXXIX, 2:

9. Նույն տիպի Դվին, միջնաբերդ, 1с, 2,8 մ, 1847/3—47 թ., բարձր 5,5 սմ, ոտքի բարձր. 1,5 սմ: VII—IX դդ.:

10. Բաց դեղնավուն ապակուց վեցանիստ սրվակ, Դվին, 2-րդ տեղամաս, е—19, 80 սմ, 2305/117—64 թ., բարձր. 6,3 սմ, նիստի լայն. 0,5 սմ: VIII—X դդ.:

11. Հաստ անգույն ապակուց յոթանիստ սրվակ, թերի Դվին, միջնաբերդ, 38 բլիշ, հոր, 2046/137—56 թ., բարձր. 3 սմ, նիստի լայն. 1 սմ: VIII—IX դդ.:

12. Կանաչավուն գույնի ութանիստ սրվակի բեկոր: Դվին, միջնաբերդ, 27 բլիշ, հոր, 1917/81—52 թ., բարձր. 2,8 սմ, նիստի լայն. 7 մմ: VIII—X դդ.:

13. Բաց դեղնավուն գույնի քառանիստ ապակե սրվակ, թերի Դվին, միջնաբերդ, 11 փոս, հոր, 1906/239—49 թ., բարձր. 5 սմ, ապակու հաստ. 4 մմ: VIII—X դդ.:

14. Դեղնավուն ապակուց քառանիստ սրվակ, Ալրիվանք,

պատահական, 300 անհատական—29 թ., բարձր. 7,2 սմ, նիստի լայն. 1,7 սմ: VIII—X դդ.:

Գրականություն. Б. А. Шелковников, Керамика и стекло из раскопок города Двина, Труды ГМА, том IV, 1952; А. А. Калантарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.

Զուգանեցեւ. Գ. Տրացյան, Հացված ամրոցի 1962 թ. պեղումները, Л. А. Чилашвили, Некоторые моменты...; его же, Города Урбанизации; Р. М. Баидов, Мингечаур в III—VIII вв.; R. Ghirshman, Iran, Parthians and Sasanians, London, 1962, R. Pinder-Wilson, Cul-glass vessels from Persia and Mesopotamia, the British Museum Quarterly, vol. XVII, № 1—2, Autumn, 1963; C. J. Lamm, Das Glass von Samarra, Berlin, 1928; W. B. Honey, Glass, London, 1945; J. Legrand, Feuilles et travaux en Egypte et au Soudan, 1962—1963, „Orientalia“, vol. 33, fasc. 2—3; Journal of Glass Studies, III:

Սղոյտակ XXXIV. 1. Մոզաիկ ապակուց թաս, սպիտակ և մուր շագանակագույն երանդավորումով: Դվին, միջնաբերդ, 1 հատված, հոր, 2158/258—60 թ., բարձր. 3,2 սմ, բերանի բացվածքը՝ 14 սմ, նստուկի տրամ. 4,5 սմ: IV—IX դդ. (?) տե՛ս աղ. XXXIX, 1:

2—5. Մոզաիկ կիսաշրջանաձև և բրգաձև ներդիրներ, տարբեր գույների ներդաշնակությամբ: Դվին, միջնաբերդ, չրավազանի հատված, 4,4 մ, 2305/4—64 թ., 1906/201—49 թ., 5 հատ, 27 բլիշ 1917/76—52 թ., նույն տիպի գտնվել է 1965 թ., 2-րդ տեղամասի d—20 քառակուսուց՝ 1,7 մ խորությունից: Բարձր. 2—3,5 սմ: Փոքրիկ կոճականման մի իր հայտնի է Գառնիից՝ 1965/100—51 թ.: IV—IX դդ. (?)

6. Մոզաիկ ապակուց անոթի բեկորներ: Դվին, միջնաբերդ, 33 հոր, 1990/38—53 թ., հատակի տրամ. 5 սմ, բերանի մոտավոր բացվածքը՝ 4,5 սմ: IV—IX դդ. (?)

7. Ապակե բաժակ, Դվին, 2-րդ տեղամաս, 20 քառ. նկուղ, 1617/47—38 թ., բարձր. 8 սմ, հատակի տրամ. 8 սմ, բերանի բացվածքը՝ 8,5 սմ: VII—VIII դդ.:

8. Ապակե բաժակ, բաց կանաչավուն գույնի, կապտավուն կետազարդերով: Դվին, պատահական, բարձր. 8,3 սմ, հատակի տրամ. 3 սմ, բերանի բացվածքը՝ 7 սմ: IV—VI դդ.:

9. Նույն տիպի բաժակի բեկոր: Գառնի, 10-րդ ռեպեր, 2,0 մ, 1965/159—51 թ.: IV—VI դդ.:

10. Ապակե բաժակի շրթնամաս, երիզով: Գառնի, 3-րդ տեղամաս 3 հ, 1,0 մ, 2098/16—56 թ.: IV—VI դդ.:

11. Ապակե տափակ թաս, անգույն: Դվին, միջնաբերդ, 0 կետից հյուսիս, 3,3 մ, 2243/308—62 թ., բարձր. 5,5 սմ, հատակի տրամ. 20 սմ, բերանի մոտավոր բացվածքը՝ 25 սմ: Նման թասեր ամբողջական և բեկորներով գտնվել են Դվինի տարբեր պեղավայրերում, մասնավորապես կենտրոնական թաղամասից (տե՛ս 1965 թ. նյութերը): VI—VIII դդ.:

12. Ապակե թաս կանաչավուն գույնի, պսակը ետ ծալ-

- ված, կանկյուններով, Դվին, միջնաբերդ, 0 կետից հյուսիս, 3,3 մ, 2243/304—62 մ., բարձր. 5 սմ, հատակի տրամ. 7,4 սմ, բերանի բացվածքը՝ 11,7 սմ, նույնատիպ ապակի մեծ քանակությամբ հայտնի է Դվինի կենտրոնական թաղամասից (տե՛ս 1964—1966 թթ. էյուրները): VII—VIII դդ.:
13. Ապակե թաս № 11 տիպի, Դվին, միջնաբերդ, 0 կետից ակ. հնոցներ, 2243/334—62 մ., բարձր. 5 սմ, հատակի տրամ. 8 սմ, բերանի բացվածքը՝ 10,5 սմ: VI—VIII դդ.:
14. Բաժակի թեկոր շրջնամասով, հաստ թափանցիկ ապակուց, Գառնի, հետախույզություն, 2 խրամատ, 2,3 մ, 1964/364—50 մ., IV—V դդ.:
15. Բաս, մանիշակազույն բարակ ապակուց, Դվին, միջնաբերդ, 0 կետից հյուսիս, 3,3 մ, 2243/303—62 մ., բարձր. 7 սմ, բերանի բացվածքը՝ 12 սմ, Հայտնի է նույն տիպի աննշան թեկորներ: VII—VIII դդ.:
16. Բաս № 12-ի տիպի, առանց կանկյունների, սեղմովով արված դարդերով: Դվին, 2-րդ տեղամաս, 20 քառ., նկուղ, 1617/44—38 մ., բարձր. 3,2 սմ, հատակի տրամ. 5 սմ, բերանի բացվածքը՝ 3,2 սմ: VII—VIII դդ.:
17. Անոթի թեկոր, հաստ անգույն ապակուց, նոսն տեղերի և պտուղի դարդով: Դվին, 2-րդ տեղամաս, 19 քառ., 1,7 մ, 1617/255—38 մ.: VIII դար:
18. Սրվակ, կանաչավուն ապակուց: Դվին, միջնաբերդ, 31 ըջիշ, հոր, 1980/132—54 մ., բարձր. 6,8 սմ, տրամ. 4 սմ, բերանի տրամ. 3 սմ: V—VII դդ.:
19. Սրվակ, հաստ կանաչ ապակուց, վրիկը բացակայում է: Դվին, 2-րդ տեղամաս, 8Ե, 1,2 մ, 1817/171—47 մ., բարձր. 7,5 սմ, հաստությունը՝ 3 մմ: V—VII դդ.:
20. Փետրածե նախշերով ապակե սրվակի թեկոր: Դվին, միջնաբերդ, 7Ը, հոր, 1794/489—46 մ.: V—VIII դդ.:
21. Սրվակ կանաչավուն հաստ ապակուց, բերանը կոտրված: Դվին, միջնաբերդ, 2—Ե, 4,0 մ, 2197/245—61 մ., բարձր. 4,5 սմ, հատակի տրամ. 2,7 սմ: V—VI դդ.:
22. Անոթի վրի մաս ղեղնավուն ապակուց: Դվին, միջնաբերդ, 0 կետից հյուսիս, 3,3 մ, 2243/314—62 մ., պահպանված մասի բարձր. 9,3 սմ, բերանի տրամ. 2 սմ: V—VI դդ.:
- Գրականություն. *Б. А. Шелковников*, Керамика и стекло из раскопок города Двина; *Р. Առաքելյան* և *Գ. Կարախանյան*, Գառնի, պրակ. 3. *Երևան*, 1962; *А. А. Калантарян*, Материальная культура Двина V—VIII вв.
- Ջուգաֆեններ.** Керамика и стекло древней Тмутаракани (Сборник статей). М., 1963. *В. П. Фоменко*, Стекланные изделия VIII—X вв. городища Оренкала, ИАН, Аз. ССР, серия общ. наук, 1962, №7; *R. W. Smith*, Glass from the ancient world, New York, 1957; *C. J. Laum*, Das Glas von Samarra; *Նույնի*, Glass from Iran in the National Museum Stockholm, Stockholm—London, 1935; Trols mille-
- naires d'art verrier a travers les collections publiques et privées de Belgique, Liège, 1958; *R. Ghirshman*, Iran...;
- Աղյուսակ XXXV.** 1. Հղկած ապակե թասերի թեկորներ, երկաթե առարկաներ և քարե կոճակ, Հույսական ամրոց, 1965 թ. պեղումներ: V—VII դդ.:
2. Հարթ և կիսարուր կղմինդներ և ճակտոններ: Զվարթնոց, VII դար:
- Աղյուսակ XXXVI.** 1. Կարաս: Տե՛ս աղ. XXV, 1:
2. Կուժ: Տե՛ս աղ. XXV, 10:
3. Սափոր սև փայլեցրած, Հացավան, միջին աշտարակ, 2,35 մ, 2293/3—63 մ., IV—V դդ.:
4. Կարասի թեկոր խաղողի որթատունկի վերադիր դարդով: Դվին, 2-րդ տեղամաս, 20 քառ., նկուղ, 1617/40—38 մ.: VII դար:
- Գրականություն.** *Կ. Ղաֆադյան*, Դվին, քաղաք... *Б. А. Шелковников*, Керамика и стекло из раскопок города Двина; *А. А. Калантарян*, Материальная культура Двина V—VIII вв.
5. Կաթնաման, Տե՛ս աղ. XXVI, 9:
6. Կաթնաման, Տե՛ս աղ. XXVI, 11:
7. Կաթնաման, Դվին, միջնաբերդ, 0 կետից հյուսիս, հոր, 2243/252—62 մ.: V—VIII դդ.:
- Աղյուսակ XXXVII.** 1. Երկկանթանի կճուճ ծորակով, ղեղնավուն: Դվին, միջնաբերդ, Բ հատված, հոր, 2305/112—64 մ., բարձր. 23 սմ, հատակի տրամ. 8 սմ, բերանի տրամ. 17 սմ: VII—VIII դդ.:
2. Քրեղան, խորը, երկկանթանի, ղեղնավուն: Դվին, միջնաբերդ, —Ե—8, հոր № 1, 2158/57—60 մ.: VIII—IX դդ.:
3. Փոքրադիր կճուճ: Տե՛ս աղ. XXIX, 3:
4. Փոքրադիր կճուճ: Տե՛ս աղ. XXIX, 1:
5. Փոքրադիր կճուճ: Տե՛ս աղ. XXIX, 5:
6. Բաժակ: Տե՛ս աղ. XXXI, 4:
7. Փոքրադիր կճուճ, մրապատ: Դվին, 2-րդ տեղամաս, 12 քառ., 30 սմ, 1617/140—38 մ.: V—VIII դդ.:
8. Փոքրադիր կճուճ: Տե՛ս աղ. XXIX, 2:
- Աղյուսակ XXXVIII.** 1. Կավե տախտակ կենդանիների վերադիր դարդով, երկու հատ, մեկը թերի, 2-րդը է բերված նիկ. Մառի կողմից, անցյալ դարի 80-ական թվականներին՝ փաշադեղից, էրմիտաժ, ԿՅ. 6268 և 6269, երկար. 33,5 սմ, լայն. 24,5 սմ, VI—VII դդ.:
- Գրականություն.** Отчеты императорской Археологической комиссии за 1892 г., СПб, 1894; *Г. А. Чубинов*, Декоративное убранство анииских карасов; *ХВ*, т. V, вып. I, II, 1916; *А. А. Калантарян*, Материальная культура Двина V—VIII вв.
- Ջուգաֆեններ.** *К. В. Тревер*, Очерки по истории и культуре Кавказской Албании (IV в. до н. э.—VII в. н. э.), Л., 1959.
2. Բամբակո՜ր ձի (խաղալիք): Դվին, միանավ բաղիլի տաճարի մոտ, թոնրի մեջ, 1617/6—38 մ.: VI—VII դդ.:
3. Զիթաճրագ: Տե՛ս աղ. XXXII, 8:
- Աղյուսակ XXXIX.** 1. Բաս մոդակի ապակուց: Տե՛ս աղ. XXXIV, 1:

2. Քառակող ոտքերով սրվակներ: Տե՛ս աղ. XXXIII, 8 և 7:
 3. Բաւ մանիշակագույն ապակուց: Տե՛ս աղ. XXXIV, 15:
 4. Փետրածե նախշերով ապակե սրվակի բեկոր: Դվին, միջնաբերդ, —ց—4, հոր, 2158/265—60 թ.: V—VIII դդ.:
 5. Ապակե բաժակ: Տե՛ս աղ. XXXIV, 8:
- Աղյուսակ XL. Կավե սրվակ առաքյալ սուրբ Անդրեասի պատկերով և հունարեն արձանագրությամբ: Դվին, միջնաբերդ, 2—с, 4,0 մ, 2197/301—61 թ., բարձր. 7 սմ, V—VI դդ.:
- Գրականություն. Ա. Քալանդարյան, Պաշտամունքային անոթ Դվինից. «Տեղեկագիր» ՀՍՍՀ ԳԱ, հաս. գիտ., 1965, № 2: А. А. Калантарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.
- Զուգահեռներ. Michon Etten, Nouvelles ampoules a eulogies, Exlr. de memoires de la Société nationale, des Antiquaires de France, t. LVIII, Paris, 1899, Dictionnaire d'archéologie chrétienne de liturgie; publiée par le R. P. done F. Cabrol, Paris, 1940; Oskar Wulff, Altchristliche und Mittelalterliche Byzantinische und Italienische Bildwerke, Berlin, 1909,
- Աղյուսակ XLI. 1. Կարասածե իջանցք: Դվին, պատահական, 2080-անհատական, V—VII դդ.:
2. Լայնաբերան կժեր, բեկորներ: Դվին, 2-րդ տեղամաս, հ—19, 1,7 մ, 2305/137, 138—64 թ., VIII—IX դդ.:
 3. Զարդարուն գոտիներով կարասների բեկորներ: Դվին, 2-րդ տեղամաս, ի—18 և —19, 2, 5 մ, VI—VIII դդ.:
 4. Ներկաման-թանաքաման հայերեն արձանագրությամբ, Դվին, 2-րդ տեղամաս, 1617/33—38 թ., V—VII դդ.:
 5. Կաթողիկե եկեղեցու վրայի կղմինդր արձանագրությամբ, VII դար:
- Գրականություն. Կ. Ղաֆադարյան, Դվին քաղաքը..., А. А. Калантарян, Материальная культура Двина V—VIII вв.
- Աղյուսակ XLII. Դվինի կաթողիկե եկեղեցու արևելյան արսիդում բացված խճանկարի մի բեկորը Տիրամոր պատկերով: Գտնվել է հալվի Դադյանի կողմից 1907 թ., V դար: